

LITURGIE MARANATHAKERK DEN HAAG OP ZONDAG 16 MEI 2021 Wezenzondag

Voorganger: de heer J.J. de Haan, Delft

Thema: Einde? Of nieuw begin?

Liederen:

Psalm 97 : 1 en 6 - Groot koning is de Heer;

NLB 657 : 1 – Zolang wij ademhalen

Psalm 47 : 2 en 3 – God stijgt blinkend schoon;

NLB 663 – Al heeft Hij ons verlaten

Gezang 476 Liedboek 1973 : 3 en 4 – Meester, Heer, uw graf kon u niet houden

Schriftlezingen: 2 Koningen 2 : 1 – 15 NBV en Lukas 24 : 44 – 53 NBV

5. Inleiding op het thema

Afgelopen donderdag was het Hemelvaartsdag. Het staat op een kalender als feestdag. Maar wat vieren we eigenlijk? In veel kerken worden geen diensten gehouden. Hemelvaart is een heilsfeit. Dat betekent dat het deel uitmaakt van de reeks gebeurtenissen in het herstel van de verbroken relatie tussen God en mens. Dat begint met de geboorte van Jezus. Hij kwam op aarde als Zoon van God. Hij werd aan ons mensen gelijk. Alleen zondigde Hij niet. Hij nam onze zonde en schuld op zich en droeg die weg. Dat kostte Hem zijn leven. Daarbij bleef het niet. Op de derde dag stond Hij op uit de dood. Pasen. Daarmee zat zijn werk op aarde er op. Er staan mensen klaar om dat goede nieuws door te vertellen. De leerlingen van Jezus, discipelen, werden gezondenen, apostelen. Jezus was na de opstanding nog enige tijd bij hen, maar gaat nu terug naar Vader in de hemel. Hier was hij gebonden aan de beperkingen van ruimte en tijd, zoals wij die ook kennen. Wij kunnen niet alles tegelijk doen en overal tegelijk zijn.

Bij hun opdracht om dit nieuws overal in de wereld te vertellen ontvingen de discipelen de Heilige Geest. De Heilige Geest is de kracht van God om hun opdracht te vervullen. Zij mogen nog niet aan het werk. Zij moeten wachten op de belofte van de Vader, tot de Heilige Geest wordt uitgestort op alle vlees. Daarmee maakt God mensen ontvankelijk voor deze boodschap. Na Jezus' vertrek naar de hemel keren de discipelen met blijdschap terug naar Jeruzalem, waar zij in de tempel God de lof en de eer brachten, die Hem toekomt.

De lezing uit het Oude Testament is het verhaal van de hemelvaart van Elia. Zijn werk houdt niet op als zijn leven ophoudt, maar gaat door. Er staat een opvolger klaar. Elisa neemt het werk van Elia over, zet het voort. Andere profeten erkennen hem als de opvolger van Elia.

Meditatie.

Tekst: 2 Koningen 2 : 9b NBG – **9b** *Elisa antwoordde: “Laat mij dubbel in uw geest delen.”*

Lukas 24 : 51 en 52 NBG – **51** *Terwijl hij hen zegende, ging hij van hen heen en werd opgenomen in de hemel. 52* *Ze brachten hem hulde en keerden in grote vreugde terug naar Jeruzalem.*

Thema: Einde? Of nieuw begin?

1. Inleiding

Partir c'est mourir un peu. Afscheid nemen is een beetje sterven. Als iemand afscheid neemt met wie je lange tijd hebt samengewerkt, dan doet het de achterblijvers pijn. Misschien zelfs veel pijn. Soms duidt een afscheid het einde van een tijdperk aan. Of het einde van een regime. De éne Oranje volgt de andere op, de tijden veranderen, zij passen zich daaraan aan, de dynastie blijft. Als een nieuwe vorst/vorstin wordt ingehuldigd, worden voorwerpen gebruikt als symbolen van hun macht. Die voorwerpen noemen we de regalia. Zo is de scepter symbool van het gezag van de koning, de rijksappel symbool voor het gebied waarover hij regeert, het rijkszwaard symbool voor zijn macht en de kroon symbool van soevereiniteit van het land waarover hij regeert en teken van zijn waardigheid. In onze tekst uit 2 Koningen 2 is de mantel van Elia het symbool. De mantel van Elia staat symbool voor zijn ambt als profeet. Hij is daarmee voor iedereen herkenbaar. Maar er is meer. In de lezing van vandaag vouwt Elia zijn mantel dubbel, slaat op het water en er ontstaat een pad door de Jordaan. Elia en Elisa konden naar de overkant. Daar komt een vurige wagen met vurige paarden ervoor tussen hen beide en neemt Elia mee naar de hemel. Dan valt de mantel van Elia van hem af, op de aarde. Wat zoveel wil zeggen als: Mijn werk zit er op, ik lever mijn ambtsgewaad in. Dat is nu voor mijn opvolger. Elisa raapt het op, en is daarmee de nieuwe profeet in Israël. Ook hij vouwt de mantel dubbel, slaat ermee op het water van de Jordaan en steekt de rivier over zonder nat te worden.

2. Situatie

Er is nog iets opvallends in dit verhaal. Dat is de wens van Elisa. Elia stelt hem op de valreep voor zijn vertrek in de gelegenheid om een wens uit te spreken. Elia vraagt Elisa: "Wat kan ik nog voor je doen voor ik van je wordt weggenomen?" Elisa is niet bepaald bescheiden. Hij vraagt Elia om een dubbel deel van zijn geest. *Zo moge dan een dubbel deel van uw geest op mij zijn.* Kennelijk wil hij zijn werk in de geest van Elia doen. Zelfs beter, sterker.

Punt is wel dat de geest van Elia niet van hemzelf is. Hij heeft die ook maar gekregen. Te weten van de God van Israël, in wiens dienst hij stond! Hij kan niet over dingen beslissen die niet van hem zijn. Dat verklaart de moeite die Elia heeft om zijn wens in te willigen. Elia geeft Elisa een aanwijzing. Let goed op, Elisa! Als je mij ten hemel *ziet* varen, dan zal je wens vervuld worden, anders niet! Zo laat Elia Elisa zien dat het ambt van profeet iets is dat je van boven mag verwachten. Door naar boven te kijken staat Elisa open voor de vervulling van zijn wens, die hem van Godswege ten deel valt.

Een dubbel deel van uw geest. Hoe komt Elisa daar nu bij? Dat heeft te maken met erfrecht. Bij erfenissen in gezinnen kwam de oudste altijd een dubbel deel toe.¹ Stel in een gezin zijn 5 kinderen. Als de ouders er niet meer zijn, wordt het bezit verdeeld. De erfenis wordt verdeeld in 6 gelijke delen, waarbij de oudste 2/6 deel krijgt en de anderen elk 1/6. Elisa wenst dus het recht van de oudste. Daarmee ook de kracht om het werk van Elia met tenminste dezelfde inzet te kunnen voortzetten.

Tot 2 keer toe spreken profeten uit de steden rondom Elisa aan als hij samen met Elia langs trekt. Elisa, weet je wel dat dit de laatste dag is van Elia? Effe checke, zullen ze wel gedacht hebben. En Elisa antwoordt met: Ja, dat weet ik! Praat er maar niet over!

¹ Deuteronomium 21 : 17

Een groepje van 50 profeten waren er getuige van! Die stonden op afstand te kijken aan deze kant van de Jordaan wat er aan de overkant met Elia en Elisa zou gaan gebeuren. Zij zagen ook dat de mantel van Elia was afgevallen en dat Elisa die had opgeraapt. Daarmee was duidelijk dat hij de opvolger was van Elia. Geen democratische verkiezing, maar een van Godswege vervulling van een wens. Het beleid van Elia moest kennelijk nog even worden voortgezet. De profeten die dit spektakel van veraf hadden gezien begrepen wat er gebeurd was. De geest van Elia is neergedaald op Elisa. Zij gingen hem tegemoet en erkenden Elisa als zijn opvolger.

3. Verdieping

Slechts een enkele keer lezen we in het Oude Testament van een wonderlijke overgang van het aardse leven naar het hemelse. Bij de oudvaders lezen we over Henoch. Hij leefde voor die tijd slechts kort. Henoch leefde in nauwe verbondenheid met God. Aan zijn leven kwam een einde doordat God hem wegnam.²

Ook Mozes wordt genoemd. Als hij vanaf een hoge berg het beloofde land heeft gezien, waar hij zelf niet in mag, dan sterft hij daar boven op de berg. God begroef hem. Niemand heeft ooit zijn graf gevonden.³ Maar dat is eigenlijk iets anders dan een hemelvaart.

We hebben in het Nieuwe Testament gelezen uit het slot van Lukas. Alles wat gezegd en gedaan moet worden hier op aarde, heeft Jezus gezegd en gedaan. Het tijdstip van afscheid is nu aangebroken. Altijd moeilijk. Zeker als je 3 jaar lang dag en nacht bent opgetrokken met Jezus als leermeester. Ook al weten de discipelen sinds de dag van de opstanding dat Jezus in een andere gedaante nog hier op aarde is dan voor zijn lijden en sterven. En dat zijn vertrek naar de hemel aanstaande is. Hij heeft na zijn opstanding nog laten zien uit de wet van Mozes, de profeten en de psalmen dat alles moest gebeuren zoals het gebeurd is.

Jezus gaat met de discipelen de stad uit naar vlak bij Bethanië. Daar ligt de Olijfberg.⁴ Daar vindt het afscheid plaats. Hoe? **Zegenend**. Dat staat er zelfs 2 keer. *Hij hief de handen omhoog en zegende hen. En het geschiedde, terwijl Hij hen zegende, dat Hij van hen scheidde.* Zegenen: Goede woorden spreken. Het goede voorhebben met iemand. Dit gebeurt hier zonder woorden. Het gebaar kennen ze. Elke sabbat worden brood en wijn gezegend met een zegenspreuk. Elke sabbat zegent een vader zijn kinderen, waarbij afzonderlijke zegenspreuken bestaan voor zoons en voor dochters, voor jongens en voor meisjes. Het zegenende gebaar **laat zien** dat God met ons is en ons niet loslaat!

Tussen twee haakjes: Lukas begint zijn evangelie in de tempel. Hij vertelt over Zacharias, die van de engel Gabriël te horen krijgt dat hij en zijn vrouw op hun oude dag nog vader en moeder zullen worden. Hun kind zal van de voorloper van de Messias zijn. Als hij dan na zijn werk in de tempel naar buiten komt om het volk te zegenen, kan hij geen woord uitbrengen. Hij was met stomheid geslagen. Maar het gebaar is duidelijk. Hij spreidt zijn handen over het volk bij wijze van zegen. Daarna keren zij gezegend huiswaarts.

Wonderlijk: de discipelen/apostelen zijn niet verdrietig over het afscheid. Zouden ze dan blij zijn met zijn vertrek? In de sfeer van: ziezo, die is weg! Van hem hebben we geen last meer! Ongeruimd staat netjes!?

² Genesis 5 : 21 – 24

³ Deuteronomium 34 : 5 en 6

⁴ Handelingen 1 : 12

Nee, ik denk dat het anders ligt. Zij weten wat voor taak hen wacht. Zij mogen nog niet aan de slag. Zij moeten wachten op de belofte van de Vader. Jezus is weg en de discipelen staan startklaar om de wereld te vertellen van het grote wonder van de verzoening tussen God en mens. Lukas noemt dat in de Handelingen der apostelen zo: om getuigen te zijn van zijn opstanding.⁵

De discipelen/apostelen, hebben volmacht ontvangen om zonden, fouten en overtredingen van anderen te vergeven. Als jullie dat doen, dan, zegt Jezus tegen hen bij hun inwijding in hun ambt, vergeef ik hun zonden, fouten, overtredingen ed. ook.⁶ Na het vertrek tot de vervulling van de belofte van de Vader zijn de apostelen en nog meer mensen bij elkaar om God voortdurend te loven en te prijzen in zijn woonplaats hier op aarde, te weten de tempel.

4. Wat moet ik hier mee?

Boven de preek heb ik gezet als thema: Einde? Of nieuw begin? Het einde van het werk van Elia hier op aarde betekende niet het einde van zijn werk. Er kwam een opvolger. Heel mooi om te lezen dat die ook door de anderen, collega-profeten, als opvolger werd erkend!

Einde? Of nieuw begin? Het werk van Jezus hier op aarde zit er op! De voortgang van zijn werk is geregeld in de aanstelling van zijn discipelen tot apostelen. Zij zijn geen leerlingen meer, maar getuigen van de opstanding van Jezus uit de dood. Apostelen. Sterker nog dan bij Elia en Elisa belooft Jezus de komst van de Heilige Geest. Hij gaat terug naar Vader in de hemel, maar laat ons niet alleen. Hij zal in de gestalte van de Heilige Geest met ons meegaan. Toen. En nu. Met u, met mij, met een ieder van ons!

Eigenlijk is het thema Einde? Of nieuw begin? geen goed thema. De bemoeienis van God en Jezus met ons mensen houdt niet op, maar gaat door. Met de uitstorting van de Heilige Geest op ieder wordt de wereld daarvoor ontvankelijk gemaakt. Zo handelt God met ons. Kerst, Pasen, Hemelvaart en Pinksteren horen nauw bij elkaar. Zij zijn niet los verkrijgbaar.

Tot slot lees ik nog enkele verzen voor uit Psalm 104. In deze verzen wordt ons symbolisch verteld hoe groot God is. Daarbij komen elementen naar voren die wij ook kennen uit de blijde boodschap van Hemelvaart:

God hult zich in het licht als een mantel,
 Hij spant de hemel uit als een tentkleed,
 Hij zoldert zijn opperzalen in de wateren,
 Hij maakt de wolken tot een wagen,
 Hij wandelt op de vleugelen van de wind.
 Hij maakt de winden tot zijn boden,
 Laaiend vuur tot zijn dienaren.⁷

Halleluja! Amen!

⁵ Handelingen 1 : 22; 4 : 2 en 33

⁶ Johannes 20 : 21 - 23

⁷ Psalm 104 : 2 – 4 NBG